

OÜ ENVIREST

**EKSPERTARVAMUS HAAVAKANNU
HOIUALALE**

2008

SISUKORD

1. Sissejuhatus.....	3
2. Kaitset vajavad loodusväärtused	4
3. Kaitseala välispiir ja tsoneering	6
LISA 1 Haavakannu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu (25.07.2008)	7
LISA 2 Haavakannu looduskaitseala välispiir ja tsoneering	11

1. Sissejuhatus

Haavakannu looduskaitseala moodustamise ettepaneku tegi Lääne-Virumaa keskkonnateenistus. Ala esitati Natura 2000 eelvaliku alaks ja kiideti Natura loodusalana heaks Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004.a. määrusega nr 615-k (RTL,19.08.2004,111,1758).

Planeeritav kaitseala asub Lääne-Virumaal Vinni ja Väike-Maarja valdades.

Nimetatud alale on 2004 aastal Silvia Pihu poolt koostatud kaitse-eeskirja eelnõu projekt ning nimetatud eelnõu projektile on koostanud Arne Kivistik eksperthinnangu.

Alale koostatud kaitse-eeskirja eelnõu, kui ka ekspertiis aja möödudes vananenud.

Käesoleva töö eesmärk on koostada alale nõuetekohane kaitse-eeskiri, mis oleks kooskõlas Looduskaitseseaduse ja EL direktiivide nõuetega ning tagaks loodusväärtuste kaitse.

Roman Djomin

25. juuli 2008.a.

Kontakt:

OÜ ENVIREST
Madala 6-10
Tallinn 10313
GSM 517 4659

2. Kaitset vajavad loodusväärtused

Kaitseala suurimaks väärtuseks on Natura loodusdirektiivi nimekirja kuuluvad poollooduslikud kooslused ja metsatüübid ning kaitsealused liikide elu ja kasvupaikade olemasolu.

Kaitsealal esinevad järgmised EL loodusdirektiivi elupaigatüübid:

6530- puisniidud, mida peetakse esmatähtsaks tüübiks;

9020-Fennoskandia hemiboreaalsed looduslikud vanad laialehised epifüütiderikkad salumetsad-, mida peetakse esmatähtsaks tüübiks;

9050 - hariliku kuusega rohunditerikkad fennoskandia metsad

Kaitsealal esinevad järgmised kaitsealused taimeliigid:

põldjuure soomukas (*Orobancha bartlingii*) III kategooria;

kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) II kategooria;

harilik käoraamat (*Gümnadenia conopsea*) III kategooria;

suur käopõll (*Listera ovata*) III kategooria;

väike käopõll (*Listera cordata*) II kategooria.

Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) on ka Loodusdirektiivi II ja IV lisa liik.

Kaitsealustest sammaldest esineb:

sulgjas õhikas (*Neckera pennata*) III kategooria.

Kaitsealustest samblikest leidub:

kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*) III kategooria;

must-limasamblik (*Collema nigrescens*) II kategooria;

ruske nuisamblik (*Sclerophora coniophaea*) II kategooria;

harilik neersamblik (*Nephroma parile*) III kategooria;

sile neersamblik (*Nephroma laevigatum*) III kategooria;

puna-näsasamblik (*Lecidea erythropaea*) III kategooria

Leitud on ka kaks Eestile uut samblikuliiki (*Agonimia allobata* ja *Eopyrenula septemseptata*).

Alalt on leitud ka seeneliik, mis lisaks Haavakannule on enne leitud vaid Alam-Pedja looduskaitsealalt (*Botryobasidium medium*), lisaks hulgalisi teisi haruldasi ning vanadele metsadele iseloomulikke seene-ja samblikuliike.

Alale jääb II kategooria linnuliigi **metsis** (*Tetrao Urogallus*) elupaik.

Alal on inventeeritud 14 metsa ja 7 puisniidu vääriselupaika.

3. Kaitseala välispiir ja tsoneering

Alale koostatud kaitse-eeskirja projektis on kolm sihtkaitsevööndit ja üks piiranguvöönd. Eelneva eksperthinnangu kohaselt oli välja pakutud varianti, et kaitseala jaguneb kaheks lahustükiks, kus on kaks sihtkaitsevööndit ja üks piiranguvöönd. Eeltoodud variant tundus algselt parima lahendusena, kui kaaludes väärtuslike metsakoosluste ning liikide ja nende kasvukohtade ja elupaikade rikkaliku olemasoluga on siiski õigem moodustada üks terviklik ala, kus kehtib kogu ulatuses sihtkaitsevööndi režiim.

Kaitseala pindala on 1187 hektarit, Kaitseala nimeks on eelnevas eksperthinnangus pakutud Haavakannu looduskaitseala, mis on alale sobiv nimi. Arvestades alal asuvaid loodusväärtusi on kindlasti kaitseala tüübiks looduskaitseala sobivam variant, kuna majanduslik surve metsale on alal suur. Pakutud on eelnevas eksperthinnangus liita alale kvartalid 13-16 ja 23-23, mis sai ka liidetud kaitseala koosseisu. Samuti sai liidetud Natura inventuuri käigus inventeeritud väärtuslikud metsakooslused, mis olid algselt välja jäänud. Kaitsealast on välja jäetud väheväärtuslikud kunagised põllualad kuhu on tekkinud kultuurniidud ja ning mõningad alad, kus oli teostad lageraie, samuti õueala.

Kaitseala välispiiri valikul on arvestatud ala väärtuste olemasoluga ja asjaoluga, et kaitseala oleks suhteliselt terviklik, kuid saamas ei ole kaitseala koosseisu arvatud väheväärtuslike alasid. Kaitsealast on välja jäetud osaliselt metsise püsielupaiga territoorium, kuna nimetatud alal on tehtud ulatuslikke lageraieid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et väljapakutud kaitseala piir ja erineva rangusega tsoneeringud ning kaitsekord peaks tagama loodaval kaitsealal väärtuslike elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade soodsa seisundi ning kaitse.

LISA 1 Haavakannu looduskaitseala kaitse-eeskirja eel nõu (25.07.2008)

EELNÕU
25.07.2008

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn, Toompea

2008 nr

Haavakannu looduskaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitse seaduse“ § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Haavakannu looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on kaitsta:

- 1) haruldasi metsakooslusi ja pool-looduslike kooslusi ning sealsete kaitsealuste liikide elu-ja toitumispaidu;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: puisniidud (6530*)², Fennoskandia hemiboreaalsed looduslikud vanad laialehised epifüütiderikkad salumetsad (9020*) ja hariliku kuusega rohunditerikkad fennoskandia metsad (9050).
- 3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II ja IV lisas nimetatud liiki kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), kes kuulub ühtlasi II kaitsekategooria liikide hulka;
- 4) II kategooria kaitsealust taimeliiki väike käopõll (*Listera cordata*) ja tema kasvukohta;
- 5) III kategooria kaitsealuseid taimeliike ja nende kasvukohti: põldjuure soomukas (*Orobancha bartlingii*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*) ja suur käopõll (*Listera ovata*);
- 6) II kategooria kaitsealuseid samblikuliike ja nende kasvukohti: must-limasamblik (*Collema nigrescens*), ruske nuisamblik (*Sclerophora coniophaea*);
- 7) II kategooria kaitsealust linnuliiki metsist (Tetrao Urogallus) ja tema elupaika;
- 8) III kategooria kaitsealuseid samblikuliike ja nende kasvukohti: kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*), harilik neersamblik (*Nephroma parile*), sile neersamblik (*Nephroma laevigatum*) ja puna-näsasamblik (*Lecidea erythrophaea*);
- 9) III kategooria kaitsealust samblaliiki sulgjas õhik (*Neckera pennata*) ja tema kasvukohta.

- (2) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndisse.
- (3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

- (1) Kaitseala asub Lääne-Virumaa maakonnas Vinni ja Väike-Maarja vallas Aruküla, Eipri, Kannastiku, Raeküla ja Veadla külas.
- (2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas³.

§ 3. Kaitseala valitseja ja kaitse korraldaja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Lääne-Virumaa keskkonnateenistus ja kaitseala kaitse korraldaja on Riiklik Looduskaitsekeskus.

2. peatükk

KAITSEALA KAITSEKORD

§4. Lubatud tegevus

- (1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.
- (2) Jahipidamine toimub kaitseala valitsejaga kooskõlastatud iga-aastase küttemahulu ulatuses, mis arvestatakse teaduslikult põhjendatud kvoodi alusel lähtuvalt kaitseala ja vööndi kaitse eesmärkidest.
- (3) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseseaduses» sätestatut.
- (4) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala kaitse korraldaja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel.
- (5) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ning tähistatud kohtades.
- (6) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistatud kohtades. Kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul on lubatud rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades ning üle 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ja tähistatud kohtades.
- (7) Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud:
 - 1) pool-looduslike -koosluste ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, kusjuures keelatud on 1. aprillist 30.septembrini puu-ja põõsarinde raie ning pool-looduslikel kooslustel rohu niitmine 1.aprillist 31. juunini.
 - 2) metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile 1. oktoobrist 31. märtsini, kusjuures on keelatud metsamaterjali kokku-ja väljaveo külmumata pinnasel. Kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, puidu kokku ja väljaveo, raielangi puhastamise viiside ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

§5. Keelatud tegevus

(1) Kaitsealal on keelatud

- 1) majandustegevus, välja arvatud selles määruuses lubatud tegevused
- 2) maavarade ja maa-ainese kaevandamine;
- 3) jäätmete ladustamine;
- 4) uute maaparandussüsteemide ja veekogude rajamine;
- 5) väetiste ja mürkemikaalide ja biotsiidide kasutamine;

(2) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

- (1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.
- (2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.
- (3) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

§ 7. Vajalik tegevus

Kaitsealal on vajalik poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

² Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

³ Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga juuli 2008.

Ala kaardiga saab tutvuda Lääne-Virumaa keskkonnateenistuses, Riiklikus Looduskaitsekeskuses, Keskkonnaministeeriumis, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Peaminister

Jaanus Tamkivi
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

LISA 2 Haavakannu looduskaitseala välispiir ja tsoneering